

**HUQUQIY ONG VA HUQUQIY MADANIYATNING JAMIYAT
RIVOJIGA TA’SIRI**

Xamdamov Azizbek Xurshid o‘g‘li

Toshkent davlat yuridik universiteti talabasi

Annotatsiya: Maqolada huquqiy ong va huquqiy madaniyat tushunchalarining mazmun-mohiyati hamda ularning jamiyat rivojidadagi o‘rni ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Huquqiy ong va huquqiy madaniyatning ijtimoiy barqarorlik, qonun ustuvorligi, fuqarolarning huquqiy faolligi va davlat-huquqiy institutlar samaradorligiga ta’siri ochib beriladi. Shuningdek, jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish orqali demokratik islohotlarni chuqurlashtirish va huquqiy davlatni mustahkamlash yo‘llari asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: huquqiy ong, huquqiy madaniyat, jamiyat rivoji, huquqiy davlat, fuqarolik jamiyati, qonun ustuvorligi.

Аннотация: В статье анализируются теоретические основы понятий правового сознания и правовой культуры, а также их влияние на развитие общества. Научно раскрывается роль правового сознания и правовой культуры в обеспечении верховенства закона, повышении правовой активности граждан, укреплении социальной стабильности и углублении демократических реформ. Сформулированы выводы и предложения, направленные на развитие правового государства и гражданского общества посредством повышения уровня правовой культуры.

Ключевые слова: правовое сознание, правовая культура, развитие общества, правовое государство, гражданское общество, верховенство закона.

Abstract: This article analyzes the theoretical foundations of legal awareness and legal culture and examines their impact on social development. The study highlights the role of legal awareness and legal culture in ensuring

the rule of law, increasing citizens' legal activity, strengthening social stability, and deepening democratic reforms. Conclusions and recommendations aimed at developing the rule-of-law state and civil society through enhancing legal culture are proposed.

Keywords: legal awareness, legal culture, social development, rule of law, civil society, supremacy of law.

Bugungi globallashuv va ijtimoiy-siyosiy islohotlar sharoitida jamiyat rivojini ta'minlashda huquqiy ong va huquqiy madaniyat muhim omillardan biri hisoblanadi. Huquqiy ong va huquqiy madaniyat darajasi jamiyat a'zolarining qonunlarga bo'lgan munosabati, huquqiy normalarga rioya etishi hamda davlat va jamiyat o'rtasidagi o'zaro ishonchni belgilab beradi. Shu bois huquqiy ong va huquqiy madaniyatning jamiyat taraqqiyotiga ta'sirini ilmiy asosda o'rganish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Huquqiy ong — bu shaxslar, ijtimoiy guruhlar va jamiyatning huquqiy voqelikni idrok etishi, huquqiy normalarga nisbatan munosabati va baholashlar tizimidir. Huquqiy ong shaxsning qonunlarni bilishi, ularga hurmat bilan qarashi va amaliy faoliyatida huquqiy me'yorlarga amal qilishida namoyon bo'ladi.

Huquqiy ongning shakllanishi ta'lim tizimi, ommaviy axborot vositalari, oilaviy tarbiya va huquqni qo'llash amaliyoti bilan chambarchas bog'liq bo'lib, u jamiyatdagi huquqiy tartib va intizomning mustahkamlanishiga xizmat qiladi.

Huquqiy madaniyat huquqiy ongning amaliy ifodasi bo'lib, u shaxs va jamiyatning huquqiy bilimlari, huquqiy xulq-atvori, huquqni hurmat qilish darajasi hamda huquqiy institutlar faoliyatiga bo'lgan munosabatini o'z ichiga oladi.

Huquqiy madaniyatning asosiy unsurlariga quyidagilar kiradi:

- huquqiy bilim va savodxonlik;
- qonunlarga ongli ravishda rioya etish;

- huquqiy faollik va mas’uliyat;
- huquqni muhofaza qiluvchi organlarga ishonch.

Yuqori huquqiy madaniyat jamiyatda ijtimoiy adolat, barqarorlik va huquqiy tartibni ta’minlashga xizmat qiladi.

Huquqiy ong va huquqiy madaniyat jamiyat rivojiga ko‘p qirrali ta’sir ko‘rsatadi. Avvalo, ular qonun ustuvorligini ta’minlashning muhim sharti hisoblanadi. Fuqarolarning huquqiy savodxonligi va huquqiy faolligi oshgani sari qonunbuzarliklar kamayadi, huquqni qo‘llash samaradorligi ortadi.

Shuningdek, huquqiy madaniyatning yuksalishi fuqarolik jamiyati institutlarining rivojlanishiga, jamoatchilik nazoratining kuchayishiga va demokratik jarayonlarning chuqurlashishiga zamin yaratadi. Bu esa o‘z navbatida jamiyatning siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy barqarorligini mustahkamlaydi.

Jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni rivojlantirish uchun quyidagi yo‘nalishlar muhim ahamiyatga ega:

- huquqiy ta’lim va tarbiya tizimini takomillashtirish;
- aholining huquqiy savodxonligini oshirishga qaratilgan dasturlarni kengaytirish;
- huquqni qo‘llash amaliyotida ochiqlik va shaffoflikni ta’minlash;
- huquqiy targ‘ibot va tushuntirish ishlarini kuchaytirish.

Ushbu chora-tadbirlar jamiyatda huquqiy madaniyatni mustahkamlash va fuqarolarning huquqiy faolligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, huquqiy ong va huquqiy madaniyat jamiyat rivojining muhim ijtimoiy-huquqiy omili hisoblanadi. Ularning yuqori darajada shakllanishi qonun ustuvorligini ta’minlash, huquqiy davlat va fuqarolik jamiyatini barpo etishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirishga qaratilgan izchil siyosat va ilmiy asoslangan yondashuv jamiyat taraqqiyotining muhim sharti hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Mirziyoyev Sh. M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – taraqqiyot va xalq farovonligining garovi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2017.
2. Saidov A. X. Huquqiy davlat va fuqarolik jamiyati. – Toshkent: Adolat, 2019.
3. Islomov Z. M. Davlat va huquq nazariyasi. – Toshkent: TDYU nashriyoti, 2020.
4. Xusanov O. T. Huquqiy madaniyat va huquqiy ong nazariyasi. – Toshkent: Fan, 2018.
5. Kerimov D. A. Metodologiya prava. – Moskva: NORMA, 2016.
6. Алексеев С. С. Теория права. – Москва: БЕК, 2017.
7. Венгеров А. Б. Теория государства и права. – Москва: Юрист, 2019.